Ilinca Dumitrescu – 60 de ani lumină

(Grigore Constantinescu – 18 ianuarie 2013)

– Ce au reprezentat părinții, poetesa Mariana Dumitrescu și compozitorul Ion Dumitrescu în viața pianistei Ilinca Dumitrescu?

– Au reprezentat cel mai important lucru, au fost oameni extraordinari. Nu pentru că erau părinții mei. Văd și acum, din spusele prietenilor lor, rudelor, celor foarte apropiați. Erau niște oameni cu totul speciali și s-a nimerit că fie amândoi așa. Pot să spun, ca o acoladă peste timp, că îmi pare foarte rău că nu-i mai am aproape, în aceste momente în care aș fi avut nevoie de ei, nu atât de un sfat, dar de o conversație cu ei, cum aș fi avut nevoie să vorbesc, la vârsta mea de acum, cu maestrul Mihail Jora, cu Cella Delavrancea. Eram foarte tânără atunci și așteptam foarte multe lucruri de la ei. Acum m-ar fi interesat să-i văd cum gândesc. La fel aș fi vrut să mă mai văd încă o dată cu Neuhaus și să-i mai cânt, acum. Revenind la părinții mei, aș vrea să spun că îmi amintesc fragmente de conversații sclipitoare, extraordinare, între Mama, Tatăl meu, maestrul Jora, Paul Constantinescu, Victor Eftimiu, Alfred Alessandrescu. Era o atmosferă scânteietoare, o viață spirituală, nu numai muzicală. La noi în casă nu se discuta numai muzică, ei nu au fost așa, nici tatăl meu, nici familia mea, căci pentru ei muzica făcea parte dintr-o cultură vastă. Și acum, la vârsta mea, văd muzica înglobată în tot ce înseamnă viață spirituală.

– Retrospectiv, ai sentimentul că destinul tău a fost călăuzit de principiile pozitive emanând de la cei doi părinți?

– Sigur că da! Însă poți să încerci să construiești un destin, dar până la urmă destinul te duce unde vrea el. Dacă pornești în viață, de copil, cu lucruri foarte bine înrădăcinate în subconștient, dar și lucruri moștenite, nimeni nu ți le mai poate lua. Le ai sau nu le ai. Degeaba posezi niște calități, o personalitate, originalitate și capacitate in nuce, dacă cei din jurul tău nu știu să le scoată la iveală, să le dezvolte. Sigur, mai ales tatăl meu, deoarece mama a murit când eram copil, a gândit forte bine acele lucruri care, poate, la timpul respectiv, mă și contrariau. El știa însă ce trebuie, Tata ținea foarte mult la elementul clasic, chiar dacă altfel era un om al timpului său. Ar fi vrut ca mereu să merg pe acest drum de clasicism, în comportament, idealuri, gândire, deși eu am fost mereu o romantică, cum am rămas și acum, și a trebuit să-mi păstrez această orientare personală. Îmi plăcea să cânt muzică romantică, iar agilitatea execuțiilor, viteza, mă pasiona. În caietele de însemnări ale doamnei Șova, profesoara mea din copilărie, mi se indica: „Viteza”, cu trei semne de exclamare. Aceleași lucruri mi le spunea, de-a lungul timpului, și tatăl meu, „o carieră se clădește din vârfuri, nu e bine să te împrăștii în fel și fel de lucruri, poate mai puțin importante, nu e bine să te lași dus de alții și de gândurile altora, trebuie să-ți fie foarte clar ce vrei.” De asemenea, spunea că „o carieră trebuie să fie foarte lungă, dacă Dumnezeu îți dă sănătate și viață, trebuie să faci în așa fel încât să reușești să cânți până la o vârstă înaintată”. Revăzând filmul despre Rubinstein, observ că, o dată cu trecerea anilor, mă apropii din ce în ce mai mult de acest artist extraordinar, îmi dau seama ce măreție în gândirea lui, căci nu e vorba doar de a cânta la pian, ci și de a construi o întreagă viață și un întreg personaj. Cam așa gândea și tatăl meu. Poate nu eram de acord când aveam douăzeci, treizeci de ani, și eu voiam complet altceva. Dar el m-a îndrumat în tot ce am făcut eu cu multă înțelepciune și, așa cum am mai spus-o în alte ocazii, cu spiritul său religios cu ideile și cultura pe care le dobândise la Seminarul teologic de la Râmnicul Vâlcea. Până la urmă,

de aici vin niște lucruri foarte adânci, național-românești și de religie, dar nu numai ortodoxă, ci de credință în Dumnezeu. Era un om care cunoștea atâtea, putea să le dăruiască și celorlalți. Studenții lui, erau atât de apropiați, o știu foarte bine. Chiar eu, până la urmă, îi eram un fel de studentă, indirectă. Îți repet, cu aceasta închei prima parte a discuției noastre, tare mult aş fi vrut să îl am alături, așa cum fiecare din noi și-ar dori pentru părinții săi.

– Ai trăit o viață întreagă în casa părintească. Ai un sentiment de afecțiune pentru acest loc unic, din lume ?

– Desigur. Așa cum ți-am spus de curând, în această casă chiar am văzut lumina zilei. Acum șaizeci de ani, erau împrejurări dificile în lumea medicală, iar părinții au fost deosebit de prevăzători. Aici m-am născut, pe strada Dr. Brândză nr.16, în casa construită de bunicul meu, în 1938. O casă care îmi este dragă, în care am locuit tot timpul...

– Și un loc unde mereu ai revenit, oriunde te-ar fi dus căile carierei tale. Pentru tine este o realitate sentimentul de „acasă”...

– Este extraordinar. Mie mi-ar fi dificil să o părăsesc. Se află aici o arhivă extraordinară, mi și mii de cărți, documente din trei generații, o parte a arhivei maestrului Mihail Jora, pe care mi-a încredințat-o și a fost preluată în volumul dedicat lui, distins cu premiul Academiei, pentru modul în care l-am realizat. Mai sunt și alte partituri, venite de la alți muzicieni. Eu am obligația, aceasta de a avea grijă de tot ce este acolo, lucruri importante care țin de cultura românească.

- Deși casa părintească este „locul fix”, viața ta de artist s-a desfășurat, de mulți ani de zile, pretutindeni pe mapamond, căci nu este puțin să fi fost invitată să cânți pe cinci continente, peste treizeci de capitale și zeci de țări. Cum este sentimentul cunoașterii lumii ?

– Când eram copil, poate ai văzut acea fotografie, tata îmi descria călătorii posibile pe un glob pământesc, care l-am păstrat și acum. De asemenea, aveam foarte multe albume în casă și, spuneau ai mei, stăteam ore întregi privind fotografii din diverse locuri ale lumii, călătoream din Bolivia la Vietnam, fără să știu că voi ajunge, cu ajutorul lui Dumnezeu, să cânt pe asemenea meleaguri. În primii ani ai tinereții, mi se păreau ciudate astfel de perspective de călătorie, căci în primii șaisprezece ani de carieră nu am putut să cânt decât în țările socialiste. Mai apoi, s-au deschis orizonturile.

– Mi-ai mărturisit că, oriunde ai cânta în lume, simți cu câtă căldură, afecțiune, ești primită, cei care te ascultă manifestă o certă atracție spre personalitatea ta. Este un argument pentru a vrea să cânți oamenilor?

– Da, sigur, am simțit asta de la începutul prezențelor mele scenice ca interpret. Am simțit plăcerea să cânt. De-a lungul anilor, observam că oamenii mă ascultă, că le place ce fac. Primesc un aflux pozitiv din sală, oriunde m-aș duce, care mă emoționează și pe mine. Uneori, în orașe foarte îndepărtate, nu cunosc pe nimeni, dar acolo am avut poate cele mai mari succese. Oamenii sunt aceeași, oriunde te-ai duce, nu este o noutate. Publicul te ajută foarte mult. Aceleași piese splendide, pe care le cânt, au pretutindeni același succes. Iată un exemplu: **Toccata** de Paul Constantinescu. Oriunde are un răsunet la fel de mare.

– Sunt locuri unde ai fost și ai revenit?

– Da, în multe locuri am fost reinvitată. În Cehia am fost șapte ani la rând și, pe lângă concerte, am susținut cursuri de master, am fost în jurii la concursuri de interpretare (la Usti nad laben), invitată în concerte la marile castele; în Brazilia de asemene, doreau să susțin și cursuri de interpretare, la Rio de Janeiro, în Spania, în Italia, de foarte multe ori în Finlanda.Cursuri de măiestrie în SUA, Japonia, Vietnam, India, China, Malaysia.

– Într-un moment dat, la anii maturității, ai preluat răspunderea propriei tale vieți. Ai dovedit că poți merge mai departe realizând, asumându-ți misiuni. Cum simți această răspundere ca om și profesionist, manager, organizator, director, creator de televiziune?

– În anii de tinerețe, când tatăl meu domina viața culturală românească, poate aveam unele complexe. Deși întotdeauna am știut cine sunt și ce pot face. Această forță personală mi-a caracterizat întreaga viață, nu m-a putut nimeni clinti din propriile convingeri. Când tatăl meu a trebuit să părăsească forțat conducerea Uniuni Compozitorilor, cariera mea de-abia începea, după terminarea cursurilor la Conservatorul „P.I. Ceaikovski" din Moscova, cu diploma de merit pentru interpretare, solist concertist, pedagog și acompaniator, în 1978. Mi-a revenit misiunea – în condițiile vitrege ale unei Românii neprietenoase, cu tatăl meu scos samavolnic și din Conservator – de a mă impune ca artist. Unsprezece ani am fost solita Filarmonicii din Ploiești, în 1980. Condiții ideologice, politice dificile, o luptă permanentă cu oficialitățile, dar niciodată cu publicul, care m-a ajutat să pot trece peste orice greutăți. Apoi solist, ca independent în țară și peste hotare, am continuat eforturile de afirmare, luptându-mă cu fel și fel de oameni, cu situații politice. Până în 1990 nu plecasem în nicio țară capitalistă. După 1989, eu am preluat și responsabilitatea familiei mele, în paralel cu cariera și viața mea. De fapt, eu de mult conduceam, chiar înainte de a rămâne singură. Am preluat apoi conducerea Muzeului Național „George Enescu". Nu mi-a fost greu să mă impun. Sunt actualmente într-o instituție în care am învățat o altă meserie. Nu-mi plăcea televiziunea, m-am ferit de televiziune, cu toate că adesea am cântat în emisiuni în direct, de când se înființase primul post.

– Acum ești realizator și producător de emisiuni în televiziune, la postul, cunoscut inițial, **România de mâine**.

– La vârsta maturității, soarta mi-a dat acest mare dar, o altă artă, o altă direcție în cultură.

– Care nu-ți contrazice personalitatea, căci elementul creativ, sub altă formă, se continuă.

– Exact. Așa cum când cânt muzică veche sau muzică nouă, pentru ambele ipostaze pot crea foarte mult. Am posibilitatea de a gândi ceva, de a colabora cu cine doresc, de a face împreună cu cei aleși de mine o formă de artă a zilelor noastre. Cred că nu mi-ar fi plăcut ceva în care să mi se impună ce să fac, cu cine, pe unde să merg.

- La acest moment aniversar, consideri că ți-ai împlinit menirea?

– Nici nu-mi vine să cred că am această vârstă. Nu m-am gândit la bilanțuri... Dar nici nu am pierdut timpul. Ce pot spune? Mi-am îndeplinit misiunea? Doamne ajută să merg mai departe. Important este să știi că vrei să faci ceva, că vrei să clădești, să ai oameni în jur, care te iubesc. Totdeauna am vrut să am prieteni. Cum spunea bunica mea: „Dacă ai un tort bun, nu trebuie să-l mănânci singur!"

- La începuturile existenței, părinții au imaginat proiectele pentru tine. Iată că, pe parcursul existenței, s-au îndeplinit, poți spune că ai răspuns pozitiv acelor proiecte. Ceea ce este o satisfacție pentru ei ca predecesori pentru tine ca personalitate și, pentru viitor tău, ca așteptare a succeselor meritate. Astăzi numele Ilinca Dumitrescu – pianist concertist, muzicolog, Doctor în Muzică, muzeograf, creator-producător Tv – este o amprentă a culturii muzicale românești, o realitate care s-a impus în lumea prin voință, capacitate și talent.

PALMARES

– Premiul I Concursul național Tinere talente, 1964, 1969

– Diplomă de Merit la absolvirea Conservatorului „P.I. Ceaikovski”, Moscova, 1978

– Premiul Criticii Muzicale Române pentru ciclul de recitaluri „Decenii contemporane”, 1984

– Premiul Academiei Române, 1995

– Premiul recistei „Meridianele Muzicii” al revistei Actualitatea muzicală, 2000

– Premiul Institutului Cultural Român, 2003

– Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler, 2004

– Premiul „Radio România Cultural”, 2005

– Premiul Criticii al Forumului Muzical Român, 2005

– Commendatore dell’Ordine della Stella della solidarietà

– Doctor în Muzică, „summa cum laude” UNMB, 2006

ECOURI DIN PRESĂ

„Ilinca Dumitrescu, o personalitate artistică fascinantă” (Sankt Petersburg, 1982)

„...o personalitate artistică subtilă și profundă...” (Moscova, 1980)

„...o pregătire instrumentală covârșitoare, multiple cunoștințe stilistice, bun gust și originalitate interpretativă” (Budapesta,1985)

„...prospețime a cântului, tușeu plăcut, sinceritate a discursului...” (Geneva 1986)

„Personalitate artistică puternică și originală...o autentică poetă a pianului” (Muzica, București 1986)

„...Ilinca Dumitrescu, profundă, cuceritoare...” (Germania, 1990)

„...Un mare succes pentru admirabila pianistă Ilinca Dumitrescu, strălucită reprezentată a artei interpretative românești” (Roma 1999)

„Ilinca Dumitrescu – o pianistă extraordinară... Publicul, vizibil emoționat, a părăsit sala cu convingerea de a fi avut prilejul să cunoască o mare pianistă, care știe să-și desfășoare toată elocința pianistică mereu în slujba muzicii” (Buenos Aires, 1998)

„Este o pianistă dăruită cu o frazare lejeră și cu sonorități de o uimitoare bogăție. Fără nicio îndoială, un talent autentic” (Montevideo, 1998).

„Ilinca Dumitrescu este o interpretă de rafinată sensibilitate... Scarlatti interpretat de Ilinca Dumitrescu nu este cu nimic mai prejos decât cel al colegilor săi de calibru, Haskil sau chiar Horovitz” (Ciudad de Mexico, 2000)

„Ilinca Dumitrescu – immense artiste” (Nantes, 2001)

„Un recital de pian excepțional... talentul și capacitatea acestei mari artiste, dotată cu o memorie ieșită din comun” (Muzica, București 2003)

„Un recital de pian magnific” (Tokio, 2003)